

Staatelijke dreigingen voor de Nederlandse veiligheid blijven structureel hoog. Door de veranderende wereldorde nemen de risico's voor de vitale infrastructuur toe, terwijl statelijke actoren ook lokaal invloed proberen uit te oefenen. Deze voortdurende inmenging ondermijnt de politieke en sociaalmaatschappelijke belangen van Nederland.

Een weerbare samenleving vormt de cruciale barrière tegen deze dreigingen. Zelfredzame burgers en een gegarandeerde vervulling van basisbehoeften borgen de maatschappelijke continuïteit. Dit aanpassingsvermogen stelt gemeenschappen in staat zich effectief te beschermen tegen verstoringen door rampen of crises.

Spionage

Staatelijke actoren richten zich op grootschalige verwerving van strategische kennis en technologie, met de focus op de hightechsector, defensie-industrie en kennisinstellingen. Ook politieke besluitvorming en buitenlandbeleid zijn directe doelwitten. Gehanteerde tactieken omvatten o.a.:

- Grootschalige cyberaanvallen om de digitale infrastructuur binnen te dringen.
- Benaderen, beïnvloeden en werven van personen met specialistische kennis.
- Overheden gebruiken het bedrijfsleven voor spionage, door deze in te zetten als dekmantel of middel om onopvallend gevoelige informatie en technologie verzamelen.

Sabotage

De dreiging van sabotage door staatelijke actoren is de afgelopen twee jaar toegenomen en vormt een van de meest fysieke en potentieel ontwrichtende risico's. De focus ligt op het ontregelen van vitale structuren die essentieel zijn voor het functioneren van de maatschappij, zoals logistieke knooppunten en de energie- en datavoorziening.

Staatelijke inmenging

Staatelijke inmenging heeft als doel om de machtspositie van de staatelijke actor te versterken. Dat kan bereikt worden door de politieke stabiliteit te verzwakken en te polariseren om zo politieke besluitvorming te beïnvloeden en Nederlandse weerbaarheid en eenheid te ondermijnen. Er zijn verschillende voorbeelden van staatelijke inmenging te benoemen, zoals:

- Het op grote schaal verspreiden van desinformatie.
- [Ongewenste Buitenlandse Inmenging \(OBI\)](#): Staatelijke actoren proberen diasporagemeenschappen te beïnvloeden door individuen in Nederland of hun familieleden in het thuisland onder druk te zetten. Door bedreiging en intimidatie dwingen zij medewerking af om hun strategische doelen te bereiken.
- De beïnvloeding van politici, bestuurders en beleidsmakers.

Relevantie voor gemeenten

- Hoogwaardige kennis: Bedrijven of instellingen met specialistische kennis als doelwit van staatelijke actoren.
- Gevoelige informatie: Lokale persoonsgegevens en strategische beleidsonderwerpen als doelwit voor spionage.
- Ongewenste buitenlandse inmenging: Risico op intimidatie en bedreiging van diasporagemeenschappen.
- Vitale infrastructuur: Potentiële sabotage van lokale voorzieningen zoals waterkeringen, drinkwater en elektriciteit.

Wat kan je als gemeente doen?

- Ga bewust om met delegatiebezoeken uit risicolanden. Bepaal vooraf welke informatie gevoelig is en tref maatregelen om ongebeide toegang tot het gemeentehuis te voorkomen.
- Wees alert op digitale risico's: accepteer geen IT-gerelateerde relatiegeschenken en sluit onbekende hardware nooit aan op het eigen netwerk.
- [Versterk de digitale infrastructuur](#) van de organisatie. Ga in gesprek met de CISO over bedrijfsonderdelen die interessant zijn voor staatelijke actoren en welke maatregelen je kan treffen om impact te minimaliseren. Maak je medewerkers hiervan bewust.
- Wees op de hoogte van diasporagemeenschappen in jouw gemeente en verbeter je informatiepositie door een goed netwerk op te bouwen. Meld signalen, zoals intimidatie en bedreigingen bij politie.
- Gebruik [de communicatietoolkit OBI](#) om een bewustwordingscampagne voor inwoners te lanceren en medewerkers te informeren over de risico's van OBI.
- Herken [desinformatie](#) en handel hier actief op in samenwerking met communicatie.
- Werk aan bewustwording rondom dit thema in je interne organisatie. Organiseer bewustwordings sessies en dilemmatafels voor bestuurders en medewerkers.
- Neem bij vragen of zorgen [contact op met de VAR](#) voor een gerichte doorverwijzing naar de juiste instanties.

Meer weten?

- [Rapport: Dreigingsbeeld staatelijke actoren 2025](#)
- [Rapport: Dreigingslandschap Vitale Infrastructuur \(2025\)](#)
- [Diversen: AIVD-publicaties over Economische Veiligheid](#)
- [Diversen: Ongewenste buitenlandse inmenging](#)
- [Fenomeenanalyse: ongewenste buitenlandse inmenging](#)
- [Factsheet: Omgaan met desinformatie](#)
- [Rapport: Verdediging intern netwerk](#)
- [Rapport: Decentrale contacten met China](#)
- [Handreiking: Omgaan met misinformatie voor medeoverheden](#)